

”Kemistä oon ja kehtaan sanua”

155

Otsikko on peräisin ajalta, jolloin Kemian kaupunkia ei vielä ollut olemassa. Tällä tavoin Kemian pitäjän isännät ylpeilivät kotiseudullaan, joka oli antanut heille viljovat maat, vankat metsät ja mahtavat lohitulot.

Aikanaan Kemian pitäjä oli valtavan laaja. Siihen kuuluivat myös nykyiset Simo, Tervola ja Rovaniemi aina Kemijärveä myöten.

Kemian kaupunki perustettiin vuonna 1869 Kemian pitäjän kauppa- ja satamapaikaksi.

Kaupungin nimeksi otettiin pitäjän nimi. Kaupungin perustajat eivät tarttuneet **Sakari Topeliuksen** vuonna 1860 esittämään ajatukseen, että Perämeren pohjukkaan perustettaisiin Alexandria-niminen kaupunki. Nimi olisi tullut Venäjän silloiselta keisarilta.

Matti Niemelä, Kemian kaupungin rahastonhoitaja ja pormestari

Vauraimmat Kemian pitäjän isännät perustivat kaupunkiin kaup-

poja ja toimivat laivanvarustajina.

Niemi-Niemelän isäntä **Matti Niemelä** osallistui alusta pitäen kaupungin talouselämän ja hallinnon kehittämiseen. Hän oli kaupungin ensimmäinen rahastonhoitaja.

Matti Niemelä valittiin kolme kertaa valtiopäiville talonpoikaissäädyn edustajana.

Vuosina 1904 -1923 Matti Niemelä toimi Kemian kaupungin pormestarina. Tilansa Niemi-Niemelän hän myi vuonna 1916 kaupungin vaivaistaloksi.

Niemi-Niemelässä toimi kaupungin kunnalliskoti ja vanhainkoti vuoteen 1995 saakka, jolloin se jäi kolmen vuoden ajaksi tyhjilleen. Rakennukset alkoivat rappeutua ja niitä uhkasi purkutuoimio.

Vuonna 1998 ostimme Vuokon kanssa Niemi-Niemelän vuokratuksemme sen tiloja perustettavalle Pohjantähti-opistolle.

Kolme kovaa koota

Sotien jälkeen sai otsikkoon kirjattu sanonta uuden merkityksen.

Monet kemiläiset hieman häpesivät kaupunkinsa vahvaa

punaista väriä ja sanoivat sen vuoksi ”Kemistä oon ja kehtaan sanua”. Kemi oli heidän mielestään mainettaan parempi.

Vuosisadan alkupuolella käynnistynyt teollistuminen oli multistanut Kemian kehityksen. Sekä Karihaaraan että Veitsiluotoon perustettiin teollisuuslaitoksia ja niiden ympärille kasvoi asutusta. Nämä alueet liitettiin kaupunkiin.

Kemi tuli kuuluisaksi punaisuudestaan. Suomessa oli 1950-luvulla kolme kovaa koota: Kemi, Kolari ja Karkkila, joiden valtuustoissa kommunisteilla ja kansandemokraateilla oli yksinään enemmistö.

Nykyäänkin Kemian valtuustossa on vasemmisto-enemmistö.

Sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla on vasemmiston vallankäyttö ollut vahingoksi Kemian elinkeinoelämälle ja asukkaille.

Veitsiluodon tehtaiden sulkeminen on seurausta niistä virheitä, joita vasemmisto teki, kun 1980-luvun puolivälissä päätettiin Pohjois-Suomen metsäteollisuuden uudelleenjärjestelystä.

Toinen ratkaiseva virhe oli, että Suomi vietiin **Paavo Lipposen** hallituksen voimin ja molempien vasemmistopuolueiden tuella euroalueeseen. Tämä johti myös raskaisiin virheisiin Stora Enson toiminnassa.

Näistä asioista kerron tarkemmin tässä liitteessä julkaistavassa haastattelussani.

Kuntaliitos harkintaan

Kemian kaupungin kuntapolitiikka on hoidettu huonosti. On luotettu siihen, että suurteollisuus hoitaa työllisyyden. Liian monet pienet ja keskisuuret yritykset ovat hakeutuneet alueen muihin kuntiin.

Kun yritystoiminnan kehittämistä on laiminlyöty, kaupungin verotulot ovat jääneet alhaisiksi. Menotaloutta ei ole hoidettu riittävän tiukasti. Näistä syistä meillä on ennätysmäisen korkea veroprosentti, ja siitä huolimatta palveluissa on suuria puutteita.

Kuntavaaleissa suuntaa on muutettava. Tähän meitä suorastaan pakottaa Veitsiluodon tehtaiden sulkeminen.

On selvittettävä mahdollisuudet kuntauudistukseen Kemian

seudulla.

Terästehtaan tullessa Tornioon voimia koottiin, kun Tornion, Alatornion ja Karungin kunnat liittyivät yhteen.

Kemian seudulla on harkittavana nyt samankaltaista ratkaisua. Sitä tarvitaan Metsä Groupin biotuotetehtaan käynnistämisen ja Veitsiluodon tehtaiden alasajon vuoksi. Työllisyyttä on hoidettava koko seutukunnan puitteissa.

Ainakin Kemian, Kemianmaan ja Simon voimat olisi pyrittävä koamaan yhteen.

Kemian kaupungin päättäjiltä tarvitaan nyt joustavuutta ja neuvottelutaitoa. Meillä pitäisi olla valmiutta jopa siihen, että palaisimme yhdessä Simon kanssa emäpitäjän yhteyteen.

Tämänkaltainen ratkaisu tehtiin aikanaan, kun Kemijärven kauppa liittyi maalaiskuntaan ja syntyi Kemijärven kaupunki.

Meidän on hoidettava kotiseutumme asioita niin hyvin, että voisimme jälleen röyhittää rintamamme ja sanoa ”Kemistä oon ja kehtaan sanua”.

PAAVO VÄYRYNEN